

MEMÒRIA SOBRE L'ADQUISICIÓ D'UN FRAGMENT DEL RETAULE DE SANT MARTÍ D'ESCALARRE, DEL MESTRE DE SON, DE FINALS DEL S.XV

El senyor Albert Martí com a representant de l'empresa Palau Antiguitats, ha ofert al Departament de Cultura l'obra següent:

Objecte: Pintura
Títol: *Miracle de sant Martí*
Autor: Mestre de Son
Datació: finals del s. xv, Catalunya.
Tècnica: Tremp i oli, relleus d'estuc i daurat amb pa d'or sobre taula.
Mesures: 91 x 75,5 cm i 98,5 x 83 cm amb marc.

Historia i context de l'obra

Es tracta d'un fragment de retaule de sant Martí d'Escalarre del Mestre de Son, pintat a finals del segle xv, de 91 x 75,5 cm, procedent del retaule major de l'Església de sant Martí. És una pintura que combina la tècnica al tremp i a l'oli amb relleus d'estuc i daurat amb pa d'or sobre taula.

Les diferents vies de peregrinació que travessaven terres catalanes durant l'edat mitjana foren una de les vies principals de difusió del culte a sants forans, entre els quals cal destacar sant Martí.

Fins ara, hi ha poques referències del retaule major en la literatura, concretament les proporcionades per viatgers i excursionistes. Així, el primer a fer al·lusió va ser Juan Avilés en 1892. Cal destacar, també, a Joaquim Morelló que va esmentar l'obra en la seva monografia excursionista sobre la vall d'Àneu, de 1904.

Hi ha l'existència de fotografies de Morelló que permeten conèixer l'aparença del retaule major abans de la separació de les peces que el conformaren per la venda a inicis del s. xx al mercat de l'art i antiguitats. Encara que la qualitat de les imatges no permeten efectuar una lectura acurada de les escenes representades, es pot definir la seva estructura, seguint la tradició del moment, amb una fornícula central a partir de la qual s'estructuraven els cinc carrers. En ells es representaren diferents episodis de la vida de sant Martí, el patró de la parròquia.

Iconogràficament en aquest fragment es representa el miracle de sant Martí. Al costat dret apareix el sant abillat de bisbe amb els elements identificatius del càrrec, aixecant la mà dreta i dirigint-se a un grup de personatges que estan davant seu.

Respecte a l'artista, el Mestre de Son és un pintor poc conegut per la historiografia. La seva personalitat va ser creada per Josep Gudiol i Santiago Alcolea a partir de la predel·la del retaule major de l'església de Son, localitat pròxima a Escalzarre. Entre les obres que avui s'atribueixen al Mestre de Son trobem un calvari conservat al Museu de Terrassa, de procedència desconeguda; i una Dormició de la Verge i un Calvari al Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Poc més se sap d'aquest pintor, un dels pocs que tenim documentats treballant a finals del segle XV a la vall d'Àneu. Es creu que la seva activitat s'havia de centrar en aquesta regió, que és l'àrea d'on procedeixen dos dels seus treballs coneguts.

Pel que fa a l'estil del Mestre de Son, explota amb relatiu èxit les solucions i preceptes del llenguatge tardogòtic impregnat de solucions flamenques. La seva pinzellada ha portat a situar-lo entre un dels mestres actius en terres lleidatanes que van seguir de prop els esquemes de Pere Garcia de Benavarri, encara que la seva pintura no permet situar-lo a l'entorn directe d'aquest, a diferència DE Pere Espallargues i el Mestre de Vielha. No obstant això, no es pot negar que el Mestre de Son pertany a la mateixa cultura artística que els anteriors, la qual cosa justifica les nombroses afinitats amb les obres dels pintors esmentats.

Atès l'interès de l'obra, es creu convenient adquirir-la per tal que passi a formar part del fons patrimonial de la Generalitat de Catalunya. L'adquisició compta amb l'informe favorable de la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya, així com el seu preu, que es pot considerar del tot raonable.